

Verohallinto
Esikunta- ja oikeusyksikkö
PL 325
00052 VERO

LAUSUNTO

16.2.2024

Sisäministeriö
kirjaamo.sm@gov.fi
maahanmuutto-osasto.sm@gov.fi

Viite / Diaarinumero
VH/686/00.04.05/2024
VN/24628/2023
VN/24628/2023-SM-2

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle ulkomaalaislain sekä kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimukseen, opiskeluun, työharjoitteluun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Sisäministeriön maahanmuutto-osasto on pyytänyt Verohallinnon lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi, joka koskee ulkomaalaislainsäädännön oleskelulupasääntelyn kehittämistä (SM041:00/2023). Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ulkomaalaislakia sekä kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain 2 §:ää.

Esityksessä ehdotettavalla sääntelyllä estettäisiin pääministeri Orpon hallitusohjelman kirjauksen mukaisesti kielteisten turvapaikkapäätösten saaneiden kaistanvaihto työperäisen maahanmuuton puolelle. Myös opiskelijan oleskeluluvat sisällytettäisiin ehdotuksessa kaistanvaihdon kiellon piiriin. Kaistanvaihdon kiello tutkijoiden ja opiskelijoiden osalta toteutettaisiin heitä koskevan erillislain soveltamisalan muutoksella.

Henkilön tunnistamista ja henkilöllisyyden todentamista koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin sisällyttämällä ulkomaalaislakiin viranomaiselle nimenomainen edellytys tunnistaa henkilö ja todentaa tämän henkilöllisyys oleskeluluvan myöntämisen edellytyksenä tietyin poikkeuksin. Lisäksi yhdenmukaistettaisiin henkilöllisyyden todentamiseen liittyvää käsitteistöä sekä täsmennettäisiin matkustusasiakirja-vaatimuksen ja muukalaispassin myöntämisen suhdetta.

Esityksellä selkeytettäisiin säännöstä kansainvälistä suojelua hakevan työntekijäoikeuden kestosta ja mahdollistettaisiin poliisin rekisteriin ulkomaalaislain nojalla tallennettujen biometristen tietojen luovuttaminen Schengenin tietojärjestelmään (SIS) tallennettaviin palauttamis- ja maahantulokieltokuulutuksiin.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2024. Lausunnoissa pyydetään kiinnittämään erityistä huomiota esitysluonnoksessa esitettyjen muutosten vaikutusten arviointiin.

Lausunto Verohallinto esittää lausuntonaan seuraavaa:

Ulkomailta Suomeen saapuva henkilö on myös Verohallinnossa voitava tunnistaa luotettavasti henkilön yksilöintiin liittyvien perustietojen varmistamiseksi ja verovelvollisuusaseman selvittämiseksi. Henkilön asioidessa Verohallinnossa hänellä on velvollisuus esittää luotettavat itseään koskevat tunnistusasiakirjat ja kaikki sellaiset asiakirjat, joita tarvitaan hänen verotusasiansa käsittelyä varten.

Ennen varsinaista verotusasian käsittelyä ulkomaisen asiakkaan on oltava rekisteröitynä Verohallinnon järjestelmään. Asiakas voidaan rekisteröidä ja hänelle antaa henkilötunnus Digi- ja viestintävirastossa ja Maahanmuuttovirastossa. Jollei asiakkaan tietoja ole väestötietojärjestelmässä, asiakas voidaan rekisteröidä myös Verohallinnossa, mutta Verohallinnossa tehtävää rekisteröintiä varten ulkomaisella asiakkaalla on oltava verotuksellinen syy. Verohallinnossa asioivat ulkomalaiset henkilöt, joita ei vielä ole rekisteröity väestötietojärjestelmään, asioivat tyypillisesti esimerkiksi verokorttiasioissa. Asiakkaan on esitettävä rekisteröitävistä asiakastiedoista selvitys luotettavasta ja riippumattomista lähteistä olevilla asiakirjoilla. Verohallinnossa tehtävän rekisteröinnin yhteydessä asiakkaalle voidaan rekisteröidä henkilö- tai keinotunnus.

Verohallinnon on pystyttävä selvittämään ja ratkaisemaan asiakkaan verovelvollisuusasema (yleisesti vai rajoitetusti verovelvollinen), jotta asiakkaalle voidaan muodostaa verovelvollisuutensa perusteella oikea ennakoperinnän päätös. Yleisesti verovelvollinen ei voi ilman henkilö- tai keinotunnusta saada verokorttia eikä veronumeroa. Rajoitetusti verovelvolliselle asiakkaalle itselleen jäävässä ennakoperinnän päätöksessä tai lähdeverokortin päätöksessä on maininta: ”Verokortti ei ole todistus oleskelu- tai työskentelyoikeudesta Suomessa.” Yleisesti verovelvolliselle tätä tekstiä ei mainita.

Verohallinnon kannalta olisi tarkoituksenmukaisinta, että ulkomailta Suomeen saapuvalla asiakkaalla olisi jo ennen asiointia Verohallinnossa rekisteröintitiedot kunnossa.

Verohallinto on ajanjaksolla 1.7.2022-30.6.2023 rekisteröinyt henkilö- ja keinotunnuksia yhteensä noin 24 000 henkilölle. Henkilö- tai keinotunnuksen myöntäminen edellyttää aina henkilökohtaista asiointia Verohallinnon toimipisteessä. Näitä asioita käsitellään 1.4.2024 lukien ainoastaan Helsingin, Turun, Tampereen, Vaasan, Kuopion, Oulun, Maarianhaminan, Lahden, Seinäjoen, Kemin ja Rovaniemen toimipisteissä. Jos mahdollisimman moni ulkomailta Suomeen saapunut henkilö olisi jo rekisteröity väestötietojärjestelmään, vähentäisi tämä asiointitarvetta Verohallinnon toimipisteissä ja mahdollistaisi esimerkiksi verokortin ja veronumerorekisteröinnin sähköisen hakemisen esimerkiksi suomalaiset pankkitunnukset hakemalla.

Verohallinnolla ei ole muutoin huomautettavaa säännösluonnoksista. Ehdotettu lakimuutos ei aiheuttaisi menettely- tai järjestelmämuutoksia Verohallinnossa.

Pääjohtaja

Markku Heikura

Ylitarkastaja

Päivi Saarnivainio